

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний морський університет

Лапкін О.І., Онищенко С.П., Коскіна Ю.О.

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ФРАХТОВИХ ОПЕРАЦІЙ**

МОНОГРАФІЯ

УДК 656.61.0763:347.794
ББК 39.42-082
Л 242

Рекомендовано до друку
Вченою Радою факультету транспортних технологій і систем
Одеського національного морського університету
Міністерства освіти і науки України
(протокол № 11 від 26.06.2017 р.)

Рецензенти:

Постан Михайло Якович – *д.е.н., проф., зав. каф. «Менеджмент, маркетинг і логістика» Одеського національного морського університету*

Жихарєва Влада Вікторівна – *д.е.н., проф. зав. каф. «Економіка морського транспорту» Одеського національного морського університету*

Л 242 Лапкін О.І., Онищенко С.П., Коскіна Ю.О.

Теорія і практика фрахтових операцій : монографія / О.І.Лапкін, С.П. Онищенко, Ю.О. Коскіна – Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2017. – 151 с.
ISBN 978-617-7414-19-2

У монографії подано основні теоретичні та практичні положення, пов'язані із фрахтуванням суден – різновиди фрахтових операцій, їх комерційні умови та особливості. Окрему увагу приділено питанням організації та реалізації фрахтових операцій – порядку їх укладання, методам оцінки їх ефективності. Виділено специфічні особливості фрахтового ринку як сфери обороту послуг морського транспорту та проаналізовано динаміку фрахтових ставок. Розглянуто окремі питання підвищення ефективності укладання та реалізації фрахтових угод, взаємних розрахунків при операціях з рейсового і тайм-чартерного фрахтування суден.

Для наукових робітників, робітників підприємств морського бізнесу, аспірантів та студентів, чий науковий та професійний інтерес пов'язаний із фрахтованими операціями.

УДК 656.61.0763:347.794
ББК 39.42-082
DOI: 10.21893/978-617-7414-19-2.0

© Лапкін О.І., Онищенко С.П., Коскіна Ю.О., 2017

ISBN 978-617-7414-19-2

ВСТУП

Фрахтові операції, які полягають у фрахтуванні/відфрахтуванні морського тоннажа задля транспортного обслуговування потоків зовнішньоторговельних вантажів, є невід'ємною складовою міжнародної торгівлі – адже неможливо реалізувати торговельну угоду, не доставивши товар від продавця до покупця. В угодах, де транспортування здійснюється із залученням морського транспорту, постають актуальними питання та проблеми фрахтування морських торговельних суден. Дійсно, за статистичними даними, до 75% обсягів світової торгівлі обслуговується саме морським транспортом; його популярність пояснюється відносно низькими транспортними витратами, а у деяких випадках – неможливістю залучення до виконання перевезення інших видів транспорту.

Операції, пов'язані із фрахтуванням/відфрахтуванням суден, які працюють у трамповому судноплаванні та здебільшого обслуговують так звані «балкерні» вантажі, є складним комплексом взаєпов'язаних задач, більшість з яких мають вирішуватися швидко, оперативно та у складних умовах впливу зовнішніх факторів, зокрема - кон'юнктури фрахтового ринку. Різноманіття різновидів фрахтування, які характеризуються насамперед розподілом між сторонами фрахтової угоди відповідальності, ризиків та відповідно витрат, вимагає чіткого знання порядку такого розподілу, з якого власне випливають переваги та недоліки різних видів фрахтування для сторін. Власне процес укладання угоди з фрахтування/відфрахтування суден характеризується «многоходовістю» дій сторін під час проведення перемовин, оскільки договір фрахтування характеризується наявністю багатьох умов, які мають бути уторговані сторонами, та від формулювань яких для кожної з них залежить ефективність фрахтової операції. Наслідком вже укладеної угоди з фрахтування судна на рейс є рейс, який виконуватиметься, з перевезення вантажу – власне, саме для цього і фрахтується судно. Тут для судовласника-перевізника є важливим підвищити ефективність його виконання, не порушуючи чартерних домовленостей. Урахування умов та формулювань чартер-партії є важливим для нього як спосіб оцінити часові затрати на виконання рейса, які багато у чому впливають на величини його витратних статей. Операції з фрахтування/відфрахтування торговельних суден, як зазначалось, здійснюються у складних умовах фрахтового ринку, тому важливою є ретельна оцінка його стану, зокрема – визначення закономірностей у формуванні цінкових показників – фрахтових ставок та прогнозування їх динаміки. Важливим інструментом оцінки поточного стану фрахтового ринку є фрахтові індекси, які

визначаються провідними морськими аналітичними установами, публікуються у галузевих засобах масової інформації та є об'єктом пильної уваги суб'єктів фрахтового ринку.

Від професіоналізму учасників фрахтових операцій багато у чому залежить ефективність їх діяльності, що вимагає ретельного ставлення до обґрунтування рішень, що ухвалюються, та чітких інструментів їх оцінки. Разом із теоретичними положеннями щодо визначення фрахтових операцій та їх загальної характеристики, монографія містить результати досліджень авторів щодо окремих, найбільш актуальних проблем практичної реалізації фрахтових операцій. Розділ 1 монографії підготовлено Коскіною Ю.О. – канд. техн. наук, доцентом каф. «Комерційне забезпечення транспортних процесів» ОНМУ; розділи 2 і 3 – сумісно Онищенко С.П., докт. екон. наук, професором каф. «Комерційне забезпечення транспортних процесів» ОНМУ і Коскіною Ю.О.; розділ 4 - Онищенко С.П.; розділ 5 – Лапкіним О.І., докт. техн. наук, професором каф. «Комерційне забезпечення транспортних процесів» ОНМУ.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. СУТНІСТЬ ФРАХТОВИХ ОПЕРАЦІЙ	5
1.1. Визначення та різновиди фрахтування суден	5
1.2. Документальне оформлення угод фрахтування суден	10
1.3. Комерційні умови договорів рейсового фрахтування	16
1.4. Умови договорів фрахтування суден у тайм-чартер	25
2. ОЦІНКА УСПІШНОСТІ УКЛАДАННЯ ФРАХТОВОЇ УГОДИ	34
2.1. Техніка укладання фрахтової угоди	34
2.2. Ідентифікація впливу окремих умов оферти на успішність укладання фрахтової угоди	39
2.3. Оцінка успішності укладання угоди фрахтування судна на рейс	56
3. ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ЧАРТЕРНИХ УМОВ НА ЧАСОВІ ПАРАМЕТРИ РЕЙСІВ	67
3.1. Визначення оптимальної швидкості руху балкерних суден при роботі на перевезеннях вантажів	67
3.2. Формування стояночного часу рейса судна з урахуванням чартерних умов	78
4. СПЕЦИФІКА ФРАХТОВОГО РИНКУ І АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СТАВОК	89
4.1. Структура і специфіка ринку морських транспортних послуг	89
4.2. Дослідження закономірностей у формуванні фрахтових ставок на прикладі балкерного сектору світового фрахтового ринку	100
4.3. R/S – аналіз балкерної секції фрахтового ринку	116

5. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВІДФРАХТУВАННЯ СУДЕН, РОЗРАХУНКУ ФРАХТУ ТА ОРЕНДНОЇ ПЛАТНІ 123

5.1.	Ефективність відфрахтування судна на рейс (в рейсовий тайм-чартер)	123
5.2.	До питання стосовно фрахтових індексів	130
5.3.	До питання про визначення фрахтової тонни	136
5.4.	Взаємні розрахунки сторін при відфрахтуванні судна на умовах тайм-чартеру	138

Наукове видання

МОНОГРАФІЯ

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ФРАХТОВИХ ОПЕРАЦІЙ**

Автори: Лапкін О.І., Онищенко С.П., Коскіна Ю.О.

Включено в РИНЦ SCIENCE INDEX

Підписано до друку 02 серпня 2017 р
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 8,8
Тираж 500 пр. Зам. №т17-42.

Видано:
КУПРІЄНКО СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ
А/С 38, Одеса, 65001
e-mail: orgcom@sworld.education
www.sworld.education

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК-4298
*Видавець не несе відповідальності за достовірність
інформації та наукові результати, які надані у монографії*

ФОП Москвін А.А. Цифрова друкарня "Сору-Арт"
М. Запоріжжя